

Analýza vlivu finančních ukazatelů na úspěšnost realizace dotačních projektů

Vypracovali:

Ing. Jaroslav Aim, Analytik ratingu DSF/PRP/MSF

Ing. Bohumil Šmucr, Vedoucí oddělení metodiky SF DSF/PRP/MSF

Obsah

Obsah.....	2
Cíl.....	3
Způsob zpracování.....	3
Závěr.....	5
Tabulka č.1 Vliv ratingové známky na úspěšnost dotačního projektu	6
Tabulka č.2 Vliv zadluženosti na úspěšnost dotačního projektu.....	7
Tabulka č. 3 Vliv rentability aktiv na úspěšnost dotačního projektu.....	8
Tabulka č.4 Vliv poměru požadované dotace a tržeb na úspěšnost dotačního projektu	9
Tabulka č. 5 Vliv poměru požadované dotace a aktiv na úspěšnost dotačního projektu	10
Tabulka č. 6 Vliv poměru požadované dotace a finančního majetku na úspěšnost dotačního projektu	11

Cíl

Posoudit zda existuje vazba mezi hodnotami finančních ukazatelů a úspěšností dotačního projektu. Ověřit do jaké míry stávající využití aplikace iRating poskytuje relevantní výsledky pro účely hodnocení žadatelů o dotaci a jejich selekci. Na základě výsledků vytvořit buď návrhy na úpravu stávající aplikace, nebo určit ukazatele a jejich prahové hodnoty, které by se mohly nastavit jako kritérium přijatelnosti žadatele o dotaci v OP PIK v programovacím období 2014 – 2020.

Způsob zpracování

Ze souboru výpočtů ekonomických hodnocení provedených v aplikaci iRating od jejího spuštění 1.3.2009 (12 586 záznamů, export dat z ISOP k 5.9.2013), byly vybrány pouze hodnocení provedená u MSP (11 011 záznamů). Z ekonomických hodnocení MSP byly odfiltrovány záznamy, kde se nepodařilo spárovat údaje z aplikací ISOP a iRating (pole s finančními veličinami byla prázdná – 385 záznamů).

Výsledný vzorek 10 626 hodnocení MSP byl očištěn o projekty, které jsou dle stavu neukončené, není tedy jasné, jakým způsobem realizace projektu dopadne (3 313 záznamů).

Zbýlý vzorek 7 313 ekonomických hodnocení MSP u projektů s dokončenou administrací byl rozdělen do 3 kategorií:

- Projekty dokončené – stavy projektu Projekt proplacen, Monitorování projektu, Monitorování ukončeno (2336 záznamů)
- Projekty odstoupené – stavy projektu Žadatel odstoupil před PŽ, Žadatel odstoupil od PŽ, Žadatel odstoupil po Rozhodnutí bez financování, Žadatel odstoupil od Rozhodnutí s financováním (1 160 záznamů)
- Projekty vyřazené/zamítnuté – stavy projektu Projekt vyřazen, Projekt zamítnut, Projekt ukončen OISF, Projekt neproplacen, Projekt ukončen po Rozhodnutí bez financování, Projekt ukončen po Rozhodnutí s financováním (3 817 záznamů)

Pro účely analýzy jsou projekty odstoupené, vyřazené a zamítnuté považovány za projekty, které skončily neúspěšně.

Při zpracování analýzy byly zvoleny dvě formy srovnání. V první formě došlo k porovnání požadované dotace projektu a zvolené finanční veličiny například poměr požadované dotace a tržeb žadatele. Vypočítaný ukazatel byl rozdělen do intervalů a porovnán s výše uvedenými kategoriemi projektu. Ze srovnání pak je vidět, jaký vliv má výše vypočteného ukazatele na úspěšné dokončení projektu. Finanční veličiny byly vždy použity z druhého uzavřeného účetního období, které žadatel o dotaci doložil v okamžiku podání registrační žádosti.

Výše uvedená metoda je ale zatížena nedostatkem, který spočívá v časovém srovnání. Metoda zohledňuje projekty izolovaně i přes skutečnost, že jeden žadatel mohl například s odstupem 3 měsíců podat více dotačních projektů. Správně by při podání každého následujícího projektu měla být

přičtena i požadovaná dotace projektu předchozího a zohledněno i to do jaké míry je předchozí projekt (případně projekty) realizován a zejména finančně vypořádán. Takové zpracování dat není nicméně možné, protože výše uvedené párování a časové srovnání projektů u jednoho subjektu by vyžadovalo složité nastavení, které překračuje naše časové možnosti. Dá se říci, že zjištěné výsledky jsou tak mírnější než odpovídá skutečnosti, protože řada subjektů má podáno více dotačních projektů a měla by jim být dotace načítána, což by hodnotu ukazatele ovlivnilo v jejich neprospěch.

Ve druhé formě srovnání došlo k porovnání vypočteného ukazatele finanční analýzy (například zadluženost), rozděleného do intervalů a výše uvedených kategorií projektů. Ze srovnání pak je vidět, jaký vliv má výše vypočteného ukazatele na úspěšné dokončení projektu. Údaje pro výpočet ukazatelů byly vždy použity z druhého uzavřeného účetního období, které žadatel o dotaci doložil v okamžiku podání registrační žádosti.

Rozdělení do intervalů vycházelo ze zjištěných hodnot u jednotlivých ukazatelů. Pokud se prvotní nastavení intervalů ukázalo jako příliš hrubé, došlo buď k přenastavení hodnot jednotlivých rozpětí, nebo k jejich podrobnějšímu rozčlenění. Pro přesné určení konkrétní hodnoty, která by se mohla stát například pevným kritériem přijatelnosti/nepřijatelnosti žadatele by bylo nutné některé intervaly dále podrobněji rozdělit a zkoumat – například interval od 85 do 90% v případě zadluženosti.

Závěr

Prakticky ve všech případech se ukázala přímá závislost hodnoty sledovaného ukazatele a úspěšnosti dotačního projektu. Při srovnání s aplikací iRating v případě ukazatelů finanční analýzy je vidět, že filtr poskytovaný aplikací iRating může být spolehlivější při zpřísnění některých kritérií.

Ukazuje se, že již ve fázi výpočtu ratingu by bylo vhodné více zohledňovat ekonomickou situaci žadatele ve vztahu k investici, kterou hodlá realizovat.

Zjištěné výsledky je možné využít několika způsoby:

- 1) Pro úpravu nastavení aplikace ekonomického hodnocení (zpřísnění některých kritérií, vyšší váha pro některé ukazatele). Povede k vyššímu výskytu známek C a C- a efektivnějšímu filtrování žadatelů.
- 2) Pro nastavení pevných limitů určitých ukazatelů – pokud z analýzy například vychází, že se zadlužením nad 100% je evidováno 717 projektů v konečném stavu a z toho pouze 8,93% projektů skončilo úspěšně, je otázkou zda například zadlužení nad 100% nenastavit automaticky jako kritérium nepřijatelnosti žadatele. Podobný přístup volí EK v případě nového nařízení o de minimis kde nastavuje ukazatel leverage a úrokové krytí jako měřítko zda je podnik v obtížích.
- 3) Shodně s výše uvedeným ale kritérium nepoužít pro rovinu přijatelnosti/nepřijatelnosti (nevylít s vaničkou i dítě), ale pro nastavení dalších podmínek práce s projektem – například povinnost doložit bankovní financování, automatické zařazení projektu mezi rizikové a jeho podrobné sledování apod.

Analýzu je možné dále rozpracovat zejména v oblasti srovnání úspěšnosti projektů a dalších ukazatelů finanční analýzy – úrokové krytí, likvidita, poměr vytvářené přidané hodnoty a osobních nákladů apod.

Tabulka č.1 Vliv ratingové známky na úspěšnost dotačního projektu

Stupeň ratingu	Stav Data						Celkem Počet	Celkem %
	Dokončené		Odstoupené		Vyřazené/zamítnuté			
	Počet	%	Počet	%	Počet	%		
A	197	42,64%	69	14,94%	196	42,42%	462	100,00%
B+	322	40,15%	125	15,59%	355	44,26%	802	100,00%
B	759	34,94%	401	18,46%	1012	46,59%	2172	100,00%
B-	790	34,41%	379	16,51%	1127	49,09%	2296	100,00%
C+	252	27,07%	144	15,47%	535	57,47%	931	100,00%
C	1	0,53%	4	2,11%	185	97,37%	190	100,00%
C-	1	0,45%	3	1,35%	219	98,21%	223	100,00%
X	14	5,91%	35	14,77%	188	79,32%	237	100,00%
Celkový součet	2336	31,94%	1160	15,86%	3817	52,19%	7313	100,00%

Z tabulky je patrné, že s horší ratingovou známkou úměrně klesá pravděpodobnost úspěšného dokončení dotačního projektu. U známek C, C- a X je tato pravděpodobnost minimální, je tomu tak proto, že tyto známky jsou nastavené jako kritérium přijatelnosti. V ideálním případě by u známek C, C- a X neměly figurovat žádné projekty ve stavu Dokončené a Odstoupené. Přítomnost záznamů v těchto stavech může být dána udělenými výjimkami, nebo ratingem v programech, kde bylo připuštěno hodnocení mateřských společností.

Z tabulky je také patrné, že úspěchem končí pouze 31,94% projektů. Z neúspěšných projektů 4 977 odfiltrovala aplikace iRating ve svém současném nastavení 634 projektů což je přibližně 12,7%. **Finančně těchto 634 projektů představuje částku 17,6 mld. Kč ze 75,9 mld. Kč tj. 23,2% prostředků z požadovaných dotací u neúspěšných projektů.** Při hodnocení aplikace nelze vycházet pouze z tohoto počtu a částky – hodnotící zpráva a komentář analytika se využívá i v dalších fázích hodnocení a může tak přispět k zamítnutí projektu, aniž by se tato skutečnost projevila v tabulce výše – například u projektu s ratingem C+ analytik uvede ve svém hodnocení výhradu, hodnotící komise tuto výhradu vezme v potaz a použije ji jako jeden ze zamítacích důvodů. V důsledku tedy došlo k odstranění rizikového projektu na základě ratingu, ale aniž by existovala přímá souvislost mezi vyřazením a ratingovou známkou podložitelná daty.

Vždy je nicméně možné uvažovat o zpřísnění a zpřesnění kritérií, která jsou zohledňována při výpočtu ratingu a to tak, aby prvotní filtrování bylo účinnější a již na základě ratingové známky došlo k odstranění většího množství projektů, které následně končí neúspěšně. K vymezení těchto kritérií slouží tabulky níže.

Tabulka č.2 Vliv zadluženosti na úspěšnost dotačního projektu

	Stav		Data		Vyřazené/zamítnuté		Celkem Počet	Celkem %
	Dokončené	Odstoupené	Počet	%				
Zadluženost	Počet	%	Počet	%	Počet	%		
0 až 20%	291	38,14%	114	14,94%	358	46,92%	763	100,00%
20 až 40%	501	40,47%	220	17,77%	517	41,76%	1238	100,00%
40 až 60%	601	37,99%	263	16,62%	718	45,39%	1582	100,00%
60 až 80%	572	33,06%	269	15,55%	889	51,39%	1730	100,00%
80 až 85%	119	30,05%	60	15,15%	217	54,80%	396	100,00%
85 až 90%	94	27,33%	52	15,12%	198	57,56%	344	100,00%
90 až 100%	94	17,31%	91	16,76%	358	65,93%	543	100,00%
nad 100%	64	8,93%	91	12,69%	562	78,38%	717	100,00%
Celkový součet	2336	31,94%	1160	15,86%	3817	52,19%	7313	100,00%

Počet projektů vyřazených ratingem (C, C-, X)				
z počtu	277	vyřazeno	18	6%
z počtu	250	vyřazeno	26	10%
z počtu	449	vyřazeno	100	22%
z počtu	653	vyřazeno	382	58%
	1352		508	38%

Z tabulky je patrný trend, že se zhoršující se zadlužeností subjektu klesá pravděpodobnost úspěšného dokončení dotačního projektu. Údaje o úspěšnosti dotačních projektů v závislosti na zadluženosti subjektu jsou srovnány s výsledky, které poskytuje aplikace iRating. Je vidět, že pro nejvíce rizikovou kategorii – zadlužení nad 100% poskytuje aplikace poměrně spolehlivé vyřazování rizikových žadatelů, odfiltruje přibližně 58% problematických projektů výhradně na základě ratingové známky. Z výsledků je nicméně patrné, že při zadluženosti nad 100% končí úspěchem pouze 8,93% projektů, je tedy otázkou, zda tuto hodnotu nenastavit jako automatický důvod pro známku C-, případně výpočet tohoto ukazatele provádět při podání dotačního projektu z doložených rozvah (případně přebírat z hodnotící zprávy aplikace iRating) a projekty s touto hodnotou automaticky vyřazovat.

Obdobný přístup volí EK – v návrhu nařízení k podpoře de minimis je oproti období 2007-2013 upravena definice podniku v obtížích. Za podnik v obtížích se mimo jiné považuje subjekt, který má hodnotu ukazatele leverage (poměr cizích zdrojů a vlastního kapitálu) vyšší než 7,5 což odpovídá zadluženosti 88,5%. Dalším použitým kritériem je Úrokové krytí menší než 1.

Tabulka č. 3 Vliv rentability aktiv na úspěšnost dotačního projektu

ROA v intervalech	Stav						Celkem Počet	Celkem %
	Dokončené		Odstoupené		Vyřazené/zamítnuté			
	Počet	%	Počet	%	Počet	%		
20 a víc	247	37,03%	123	18,44%	297	44,53%	667	100,00%
10 až 20	482	40,10%	180	14,98%	540	44,93%	1202	100,00%
4 až 10	635	37,96%	297	17,75%	741	44,29%	1673	100,00%
2 až 4	325	35,40%	158	17,21%	435	47,39%	918	100,00%
0 až 2	412	24,88%	254	15,34%	990	59,78%	1656	100,00%
-5 až 0	136	24,16%	81	14,39%	346	61,46%	563	100,00%
-10 až -5	45	21,03%	22	10,28%	147	68,69%	214	100,00%
nižší než -10	54	12,86%	45	10,71%	321	76,43%	420	100,00%
Celkový součet	2336	31,94%	1160	15,86%	3817	52,19%	7313	100,00%

Počet projektů vyřazených ratingem (C, C-, X)				
z počtu	1244	vyřazeno	239	19%
z počtu	427	vyřazeno	104	24%
z počtu	169	vyřazeno	73	43%
z počtu	366	vyřazeno	192	52%
	962		369	38%

Z tabulky je zřetelně patrný trend, že se zhoršující se rentabilitou aktiv subjektu klesá pravděpodobnost úspěšného dokončení dotačního projektu. Údaje o úspěšnosti dotačních projektů v závislosti na rentabilitě aktiv subjektu jsou srovnány s výsledky, které poskytuje aplikace iRating. Je vidět, že pro nejvíce rizikovou kategorii – ROA menší než -10 poskytuje aplikace poměrně spolehlivé vyřazování rizikových žadatelů, odfiltruje přibližně 52% problematických projektů výhradně na základě ratingové známky. Z výsledků je nicméně patrné, že při ROA menší než -10 končí úspěchem pouze 12,86% projektů, je tedy otázkou, zda tuto hodnotu nenastavit jako automatický důvod pro známku C-, případně výpočet tohoto ukazatele provádět při podání dotačního projektu z doložených rozvah (případně přebírat z hodnotící zprávy aplikace iRating) a projekty s touto hodnotou automaticky vyřazovat.

Tabulka č.4 Vliv poměru požadované dotace a tržeb na úspěšnost dotačního projektu

	Stav Data						Celkem Počet	Celkem %
	Dokončené		Odstoupené		Vyřazené/zamítnuté			
Dotace v násobcích tržeb	Počet	%	Počet	%	Počet	%		
0 až 0,2	1884	42,49%	718	16,19%	1832	41,32%	4434	100,00%
0,2 až 0,4	203	25,79%	107	13,60%	477	60,61%	787	100,00%
0,4 až 0,6	85	23,88%	48	13,48%	223	62,64%	356	100,00%
0,6 až 0,8	45	20,83%	33	15,28%	138	63,89%	216	100,00%
0,8 až 1	13	9,92%	25	19,08%	93	70,99%	131	100,00%
1 až 1,5	31	13,54%	38	16,59%	160	69,87%	229	100,00%
1,5 až 3	20	7,63%	49	18,70%	193	73,66%	262	100,00%
3 a víc	55	6,12%	142	15,81%	701	78,06%	898	100,00%
Celkový součet	2336	31,94%	1160	15,86%	3817	52,19%	7313	100,00%

Počet projektů vyřazených ratingem (C, C-, X)				
z počtu	118	vyřazeno	13	11%
z počtu	198	vyřazeno	28	14%
z počtu	242	vyřazeno	32	13%
z počtu	843	vyřazeno	297	35%

Z tabulky je patrný trend, že se zhoršujícím se poměrem mezi požadovanou dotací a dosahovanými tržbami klesá pravděpodobnost úspěšného dokončení dotačního projektu. Údaje o úspěšnosti dotačních projektů v závislosti na hodnotě poměru požadované dotace a dosahovaných tržeb jsou srovnány s výsledky, které poskytuje aplikace iRating. Zde je nutné uvést, že srovnání s aplikací iRating je pouze orientační a z výsledků nelze dovozovat závěry o její spolehlivosti. Aplikace zohledňuje pouze finanční data žadatelů o dotace samostatně nikoliv v kontextu částky způsobilých výdajů resp. dotace, kterou žadatel požaduje. Hodnocení investice jako takové je předmětem hodnocení finanční realizovatelnosti projektů (FRP). Z výsledků je nicméně patrné, že při požadované dotaci, která více než trojnásobně převyšuje tržby dosahované žadatelem, končí úspěchem pouze 6,12% projektů, je tedy otázkou, zda tuto hodnotu nenastavit jako automatický důvod pro známku C-, případně výpočet tohoto ukazatele provádět při podání dotačního projektu z doložených rozvah (případně přebírat z hodnotící zprávy aplikace iRating) a projekty s touto hodnotou automaticky vyřazovat.

Tabulka č. 5 Vliv poměru požadované dotace a aktiv na úspěšnost dotačního projektu

	Stav Data						Celkem Počet	Celkem %
	Dokončené		Odstoupené		Vyřazené/zamítnuté			
Dotace v násobcích aktiv	Počet	%	Počet	%	Počet	%		
0 až 0,2	1712	42,13%	675	16,61%	1677	41,26%	4064	100,00%
0,2 až 0,4	266	29,56%	125	13,89%	509	56,56%	900	100,00%
0,4 až 0,6	123	26,45%	57	12,26%	285	61,29%	465	100,00%
0,6 až 0,8	55	21,65%	30	11,81%	169	66,54%	254	100,00%
0,8 až 1	34	20,12%	30	17,75%	105	62,13%	169	100,00%
1 až 1,5	42	16,22%	38	14,67%	179	69,11%	259	100,00%
1,5 až 3	44	13,17%	50	14,97%	240	71,86%	334	100,00%
3 a víc	60	6,91%	155	17,86%	653	75,23%	868	100,00%
Celkový součet	2336	31,94%	1160	15,86%	3817	52,19%	7313	100,00%

Počet projektů vyřazených ratingem (C, C-, X)				
z počtu	135	vyřazeno	18	13%
z počtu	217	vyřazeno	29	13%
z počtu	290	vyřazeno	33	11%
z počtu	808	vyřazeno	280	35%

Z tabulky je patrný trend, že se zhoršujícím se poměrem mezi požadovanou dotací a majetkem žadatele (aktivy) klesá pravděpodobnost úspěšného dokončení dotačního projektu. Údaje o úspěšnosti dotačních projektů v závislosti na hodnotě poměru požadované dotace a dosahovaných tržeb jsou srovnány s výsledky, které poskytuje aplikace iRating. Zde je nutné uvést, že srovnání s aplikací iRating je pouze orientační a z výsledků nelze dovozovat závěry o její spolehlivosti. Aplikace zohledňuje pouze finanční data žadatelů o dotace samostatně nikoliv v kontextu částky způsobilých výdajů resp. dotace, kterou žadatel požaduje. Hodnocení investice jako takové je předmětem hodnocení finanční realizovatelnosti projektů (FRP). Z výsledků je nicméně patrné, že při požadované dotaci, která více než trojnásobně převyšuje majetek žadatele, končí úspěchem pouze 6,91% projektů, je tedy otázkou, zda tuto hodnotu nenastavit jako automatický důvod pro známku C-, případně výpočet tohoto ukazatele provádět při podání dotačního projektu z doložených rozvah (případně přebírat z hodnotící zprávy aplikace iRating) a projekty s touto hodnotou automaticky vyřazovat.

Tabulka č. 6 Vliv poměru požadované dotace a finančního majetku na úspěšnost dotačního projektu

	Popisky sloupců						Celkem Počet	Celkem %
	Dokončené		Odstoupené		Vyřazené/zamítnuté			
Dotace v násobcích Fin. maj.	Počet	%	Počet	%	Počet	%		
Od 0 do 0,5	958	50,96%	302	16,06%	620	32,98%	1880	100,00%
Od 0,5 do 1	273	38,13%	115	16,06%	328	45,81%	716	100,00%
Od 1 do 5	597	33,06%	280	15,50%	929	51,44%	1806	100,00%
Od 5 do 7	83	24,63%	59	17,51%	195	57,86%	337	100,00%
Od 7 do 10	80	23,53%	54	15,88%	206	60,59%	340	100,00%
Od 10 do 15	68	19,43%	60	17,14%	222	63,43%	350	100,00%
Od 15 do 20	36	17,65%	32	15,69%	136	66,67%	204	100,00%
Více než 20	201	13,17%	237	15,53%	1088	71,30%	1526	100,00%
nižší než 0	40	25,97%	21	13,64%	93	60,39%	154	100,00%
Celkový součet	2336	31,94%	1160	15,86%	3817	52,19%	7313	100,00%

Počet projektů vyřazených ratingem (C, C-, X)				
z počtu	282	vyřazeno	38	13%
z počtu	168	vyřazeno	30	18%
z počtu	1325	vyřazeno	357	27%
z počtu	114	vyřazeno	21	18%

Z tabulky je patrný trend, že se zhoršujícím se poměrem mezi požadovanou dotací a finančním majetkem žadatele klesá pravděpodobnost úspěšného dokončení dotačního projektu. Údaje o úspěšnosti dotačních projektů v závislosti na hodnotě poměru požadované dotace a dosahovaných tržeb jsou srovnány s výsledky, které poskytuje aplikace iRating. Zde je nutné uvést, že srovnání s aplikací iRating je pouze orientační a z výsledků nelze dovozovat závěry o její spolehlivosti. Aplikace zohledňuje pouze finanční data žadatelů o dotace samostatně nikoliv v kontextu částky způsobilých výdajů resp. dotace, kterou žadatel požaduje. Hodnocení investice jako takové je předmětem hodnocení finanční realizovatelnosti projektů (FRP). Z výsledků je nicméně patrné, že při požadované dotaci, která více než dvacetinásobně převyšuje finanční majetek žadatele, končí úspěchem pouze 13,17% projektů.

Tato hodnota nedosahuje průkaznosti jakou dvou ukazatelů výše, kde byla úspěšnost v nejhorsích kategoriích pouze 6-7%. Z tohoto důvodu by bylo vhodné brát poměr dotace a finančního majetku ne jako pevné kritérium, ale spíše jako indikátor potenciální rizikovosti projektu. Jakkoliv je možné i u tohoto ukazatele nastavit pevnou hranici jako kritérium přijatelnosti projektu.